

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HOMMEL

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

KONTRAKTSPROSTEN D:R J. A. I. SUNDELIN I SITT ARBETS-
RUM PÅ JUBILEUMSDAGEN DEN 1
DENNES. HOFFOTOGRAF H. HOLM, JÖNKÖPING, FOTO.

ETT KVARTSEKEL SOM KYRKO- HERDE.

I JÖNKÖPING har i dagarna afhållits ett märkligt jubileum, i det Vetterstadens medborgare ur olika läger på ett om de varmaste sympatier vittnande sätt hyllat sin aktade kyrkoherde, kontraktsprosten d:r *J. A. I. Sundelin*, hvilken den 1 dennes i 25 år varit Jönköpings kyrkoherde.

De många oskrymtade hedersbevisningar, hvilka då framburos till den populära församlingsherden som tacksamhetsgård för ett med varmt hjärta och oförtröttadt nit utfördt arbete inom kyrka och kommun, ha gifvit oss anledning att pryda vår första sida med porträttet af den framstående tempeltjänaren.

Johan August Immanuel Sundelin föddes 1841 i Vilhelmina församling af Hernösands stift, blef student i Uppsala 1860, prästvigdes tre år senare i Stockholm, hvarefter han tjänstgjorde såsom pastorsadjunkt i Frostviken och sedan som stadspredikant i Östersund. Efter att under några år ha varit folkskoleinspektör valdes han 1879 till kyrkoherde i Jönköping och tillträdde sysslan den 1 maj 1880. Han blef teologie doktor 1897.

Beträffande tjänstetiden ha blott tre präster i Jönköping förut innehaft tjänsten så lång tid som prosten Sundelin redan kan blicka tillbaka på. Fyra gånger har han varit nära att bli kallad till biskop, däraf en gång i Växiö.

Att så ej skett, skattar Jönköpings församling som en lycka, ty den önskar ingenting högre än att så länge som möjligt få behålla sin vördade herde.

Bland de talrika uppvaktningarna för kyrkoherde S. på kvartsekeldagen märktes pastoratets organister med den gamle, men ännu ungdomsfriske direktör Heintze i spetsen, stadsfullmäktiges deputation, församlingen i dess helhet, representerad af borgmästare Palmgren, öfverste Wolffelt m. fl., Ljungarums kyrko- och skolråd, Jönköpings folkskollärarekår och styrelsen för Löfvingstorps barnhem för att nämna några.

Af församlingen mottog kyrkoherde S. en vacker minnesgåfva, bestående af en konstnärligt arbetad saladiär och ett depositionsbevis på ett panningbelopp, som, enligt hvad gifvarne tänkt sig, skall utgöra en fond att efter kontraktsprosten Sundelins eget bestämmande användas till något ändamål, tjänande att hugfästa hans minne inom församlingen.

Vid gåfvans öfverlämnande uttryckte borgmästare Palmgren i tacksamma och hjärtliga ordalag hvad församlingen kände för sin andlige vårdare.

Liknande hyllningstal förekommo äfven från de öfriga uppvaktande, hvarförutom en rik blomstergård bragtes jubilarer, såsom synes af det här ofvan meddelade porträttet.

GAMLE STUDENTENS FARVÄL.

DU RUNNIT HÄN med vårflods ystra fall,
min glada ungdom här vid Fyrisvall.
Förr öfver brädden steg din rikedom —
den sjönk, och nu jag ser din flodbädd tom.
Jag står vid Vasaborg i dystert mod,
där förr så många Valborgskväll jag stod
i sång och glöd och vigde våren in.
Nu står jag stum, och falnadt är mitt sinn.
Jag står att bjuda nu den nejd farväl,
som tog den bästa delen af min själ —
min vår den tog, all fröjd förbrann till kol,
och hjärtat släckt sitt sista Valborgsbål...
Du mössa hvit, du ungdomsvårens ros,
så svann den sköna majdröm dock sin kos!
Ack, öfver dig ock rufvar höstlig dom,
som värnar taggar, men som fäller blom.
O mössa hvit! Hur lätt du en gång låg
på lockars svall, likt skum på Fyrisvåg.
Men när jag sist bar upp ditt hvita tak,
du låg så tung och kall som isig flak...
Jag gått i dröm vid anderösters sus,
men nu mig ropar kalla världens brus.
Välän, jag kommer till dess stela skick.
Dock, kära minnen, först på er en blick.

Du Nordens skönsta dôme, du dina spiror höjer,
likt vördad patriark, som armar lyft mot sky —
och lärohusens ring är folket ditt, som böjer
sitt knä att taga mot hvar dag en förbön ny.
I dina klockors klang, de Sarons jätteliljor,
min ande känt en fläkt från evig sommarkust.
Och upp ur Vasas bo, från dina golfstenstiljor,
steg mångbepröfvad tro och ädla bragders lust.

Du sången svek till sist — du hvilat, Carolina,
i dystert majestät som en förbränd vulkan.
Hvad eld, hvad ungdomsglöd brann förr i sa-
lar dina,
då sångens lava bröt i trapporna sin ban!
Nu är din ungdom all, och slocknad är din
krater,
och upp dess bäcken fylts med många codex
rar —
nu är du, hög och lugn, för son af Alma mater
på visdomsdryck en rik, men kall reservoar.

Farväl, du yra bål! Upp ur din gyllne bölja
likt Afrodite käckt sig höjde glädjens nymf.
Hon var för stolt att in i frasers dräkt sig
hölja,
hon var för sann att le mot en förklädnads
skymf.

Ja, Gästis, Flustret, hell! I, glädjens offer-
lunder,
I len, som ögon le hos grånad vis ibland.
Hur mörkt, när vintertid det ögonparet blun-
dar —
jag aldrig bjälken fann däri och knappt ett
grand.

Jag stått med skumkrönt horn på Fyris ätte-
högar
och vigt till kamp mitt lif, till kamp för fred
och ljus.

Och än, när mössans färg i mina lockar snögar,
jag minnas skall den ed, jag svor vid fädrens
grus.

Thy flyr jag flärdens höjd, där drycken bjudes
bitter,
där vägen slingrar hälst och guldsådd bäst vill
gro.

Den höjd en grafhög är, där mången kämpe
sitter,
som nämndes ädelmod och plikt och barnatro

Farväl då, Fyrisstrand! Likt flaken hän jag
flyktar.

O, funne jag som den min ljumma Mälurvåg,
där isig boja bräcks, där vemodskylan lyktar,
så än en gång din sol kan speglas i min håg!
Hvad mer, om lifvet se'n afskakar sina skru-
dar

och från dess vissna prakt hvart jubel flyr sin
kos!

När åldersvintern gryr, din sång ur minnet
ljudar,

och mössan, som jag bar, blir gubbens vinter-
ros.

HARALD JACOBSON.

KVINNORNA OCH DEN KOOPERATIVA RÖRELSEN.

OAFVISLIGA TECKEN tyda på, att om
än andelssystemet som affärsrörelse svagt
och sent uppenbarat sig i vårt land, det dock
nu står färdigt att skjuta ett kraftigt skott af
säregen art.

Från England, där denna "inbördes hjälp"
först trädte i dagen under vårt modärna asso-
ciationsväsens former, har rörelsen spridit sig
till Schweiz, Tyskland och Danmark, men
knappt märkbart till Sverige. Den är lämpad
för folk med praktisk och omtänksam anlägg-
ning och har väl därför haft mindre resonans
i det svenska folklynnat, som dock just med
anledning af sina brister i sagda afseenden bör
ha godt af kooperationens uppfostrande infly-
tande. Utom dess karaktärsutvecklande bety-
delse i det fallet är andelsaffären, rätt skött,
äfvén ägnad att i hög grad stärka solidaritets-
känslan, genom att den afser allas väl utan
att tillställa några illmariga beräkningar.

Dessa drag framträda på ett synnerligen till-
talande sätt i den episod ur kooperationens
historia, hvilken handlar om de fattiga väf-
varne från småstaden Rochdale nära Manchester.
Under en kris inom bomullsindustrien ville de
åtminstone, för att ej alldeles duka under,
rädda sig undan krämarnes "klåsystem". Med
trofast mod och uthållighet samlade de några
pence hvar i veckan och afsatte dem för ändamålet.
Det första medlemsantalet af 28 öka-

des småningom till 40, och slutligen hade man
ett kapital af 504 kronor. En liten ömklig
bod uppsattes, några medlemmar turade om att
sälja de få lifsförnödenheter, som anskaffats,
och man lät de högvisa och näsvisa i Rochdale
skratta ut företaget. Detta hände 1844. Vid
slutet af år 1845 räknade föreningen 74 med-
lemmar och omsättningen hade utgjort omkring
13,000 kronor. Nu efter mer än 50 års för-
lopp ej endast fortlevver de fattige väfvarnes
institution, men har vuxit ut till ett jätteföretag
med ett driftkapital af öfver 8 millioner,
en omsättning af öfver 6 millioner och ett öfver-
skott af öfver 6 hundra tusen kronor, omfattande
såväl försäljnings- som fabriksrörelse, men fort-
farande baserad på de sunda principer, som de
nödständiga arbetarna utgått ifrån och uppsatt
som stadgar, hvilka sedan tjänat till mönster
för alla kooperativa företag af lifskraftig art,
och hvilka längre ned skola anföras.

I de länder, där kooperationen tagit större
fart, ha sedan de olika föreningarna samman-
slutit sig i stora, gemensamma förbund, hvilka
under Rochdale-principernas tillämpning och
särskildt under den strängt uppehållna kontrol-
len uppköpa en gros och utleverera varorna
till respektive föreningar. Det engelska före-
ningsförbundet har kontor i alla världsdelars
mest framstående hamnar samt äger 7 stora
ångfartyg, och dess omsättning 1899 utgjorde
omkring 345 millioner kronor.

Denna häpnadsväckande utveckling af före-
tag, hvilka ofta startats under de blygsammaste
villkor, torde bäst bevisa, att kooperationen
befordrar medlemmarnas väl. Alla äro nöjda
med att ha kommit undan creditsystemets loc-
kelsor, att vara säkra på att få oförfalskade
och goda varor till rimliga pris och att ej be-
höfva frukta bedräglig vikt, samt kanske ej
minst glada åt att i företaget ha funnit en god
sparkassa.

I vårt grannland Danmark har kooperationen
upplåtit 837 konsumtionsföreningar, 1,032
andelmejerier och 28 andelslakterier samt i
dansk andelsäggeexport.*

När dylika föreningar gått omkull, har det
nästan alltid berott på bristande kontroll. Så
har förhållandet varit i Sverige, där man hit-
intills såsom rotfasta blott har att nämna några
konsumtionsföreningar inom vissa fabriker, så-
som t. ex. Rörstrands och L. M. Erikssons
telefonapparatfabrik, där principalen hyresfritt
upplåtit försäljningslokal för arbetarna.

Men nu är i vår hufvudstad en ny hand satt
till plogen för att uppodla ett vidare fält, kraf-
tig nog, ehuru det är en kvinnas; och de, som
med glad tillit stå färdiga att så och skörda,
äro idel kvinnor.

Fröken Anna Whitlock, Stockholms Nya
Samskolas föreståndarinna och dessutom väl
känd för flerfaldiga samhällsintressen, innehar
alla egenskaper för att med framgång starta
ett mer vidtomfattande socialt företag: tankens
snabbhet, ordets makt, redig uppfattning, ge-
digna kunskaper, praktisk anläggning förenad
med blick för det ideella och en liflig energi
förenad med behärskningsförmåga.

Sedan hon nyligen så verksamt och lifligt
deltagit i föreningen för kvinnans politiska röst-
rätt, ligger det ju nära till hands att tro, det
hennes igångsättande af "*Kvinnornas andels-
förening Svenska Hem*" innebär en kvinnosaks-
rörelse. Men så är ej förhållandet, om den
också tillvaratager kvinnliga intressen. Då
denna kooperativa association, så som de flesta
andra gjort, börjar med försäljning af *viktualie-*
och *specerivaror*, har det för fröken Whitlock
befunnits logiskt att göra den till en husmo-

* Bland skrifter i ämnet rekommenderas n:r 78 af
Verdandis småskrifter, där G. H. v. Kock afhandlat
"arbetarnas konsumtionsföreningar i England."

dersförening, då ju husmödrarna i regeln göra
dessa uppköp. Det är ju också troligt (en
tanke, som jag blott själf kommit på och ej
dryftat vid min interview med fröken Whit-
lock), att då hon anser företaget böra utveckla
sig lugnt och försiktigt, hon tänkt att våra
kvinnor, såsom mera oskyldiga i affärsväg, min-
dre lätt än nutidsmännen skola lockas in i allt
för vidtgående planer. Utföra de sitt värf
rättfärdigt, skall ju mycket af "det andra falla
dem till". De skola visa sig äga solidaritets-
känsla, praktisk samhällsduglighet, sund ekono-
misk blick och frånvaro af småaktiga impulser.
Däremot skulle utan tvifvel ett fiasko här skada
hela kvinnorörelsen och kasta en ledsam skugga
öfver Stockholms husmödrar. Det är ej kvinno-
sakskvinnor, som förnämligast skyndat att in-
skrifva sig, tvärtom ha några sådana vid för-
beredande möten och sammankomster velat ha
män in i rörelsen. Det är arbeterskor och
lärarinnor med eget eller halft hushåll och en
mycket stor del af våra läkares fruar, som vi-
sat saken ett rent husmoderligt intresse.

För en del månader sedan sammankallade
fröken Whitlock ett tjugotal socialt intresse-
rade damer och framlade för dem sitt förslag,
hvilket alla med enig sympati upptogo till dis-
kussion. En komité valdes för uppsättande af
stadgeförslag, hvilket komiténs ordförande, frö-
ken Whitlock, lät granskas af några socialt
och juridiskt bildade män. För öfrigt talade
fröken W. inom åtta olika korporationer för
saken, nämligen i Kvinnoklubben, å Fredrika
Bremerförbundets samkväm, å Hvita Bandet, i
föreningen Studenter och arbetare, i Kvinnliga
kontoristföreningen, inom två olika grupper af
Tolfterna samt på ett möte, privat anordnad
för damer utom dessa sällskap. Slutligen hölls
det stora förberedande mötet för kvinnor inom
och utom nämnda korporationer, å hvilket före-
ningen bildades och namnet antogs med tillägget
"utan personligt ansvar". Hufvudmomenten i
de antagna stadgarna innesluta Rochdaleväfvar-
nes grundprinciper: kontant betalning, försäljning
efter gällande dagspris, öfverskottets utdelning
i öfverensstämmelse med inköpssummans stor-
lek, medlemmarnes lika rösträtt utan afseende
på storleken af deras andelar i företaget, strängt
utöfvad kontroll. Ur stadgarne framgår vidare,
att inskrifningsafgiften är en krona, och att
hvarje medlem förbinder sig att insätta minst
en andel, till ett värde af tjugi kronor, hvilka
erläggas med minst två kronor i månaden. Räk-
enskapsafslutning och revision äga rum två
gångar om året. Ordinarie sammanträden dess-
likes. Högsta antal andelar, en föreningsmed-
lem får äga, är 150, motsvarande en summa
af 3,000 kronor, på det att affären ej må falla
i händerna på kapitaliststräfvanden. Däremot
blir det som ofvan nämnts en god liten spar-
kassa. Andelarne uppbära en ränta af 4 proc.
utom att uppköparne allt efter respektive in-
köpssummor tillgodoses med öfverskottet, sedan
af detta 10 proc. afdragits för en reservfond,
nödvändig för hvarje affärsföretag, och 5 proc.
för ett framtida "Kvinnornas hus". I händelse
det sistnämnda stora projektet vid sidan af den
lilla procenten skulle framkalla ett småleende,
så må det framhållas, att procent från andra
håll ju kunna komma till, och att föreningen
i Rochdale äger lärum och ett bibliotek om
17,000 band.

En interimstyrelse är vald, bestående af fru
Andersson-Glasell, fru Andelius, fröken I. Al-
mén, fröken A. B. Bergstrand, fru Boheman,
fru Wessel och fröken A. Whitlock (ordförande).
Man finner bland dessa representerade praktisk
duglighet, matematiska kunskaper, affärsvana,
tid att disponera och — hos alla — entusiasm
för saken.

Innevarande höst öppnas en butik i den
stadsdel, som då räknar de flesta föreningsmed-

•• MUM ••

är nutidens bästa näringsmedel för barn och

sjuka. Förordadt af Herrar Läkare

Prof sändes gratis och franco från Axel Lennstrand, Gefle.

lemmarna. Rekvisition per telefon kan göras till följande dag, men hemsändningskostnaden afdrages af vinsten.

Omkring 450 medlemmar äro inskrifna, representerande ett kapital af 23,000 kronor. Blanketter för ansökan till medlemskap finnas tillgängliga på Fredrika Bremerförbundets byrå, Drottninggatan 54 (kl. 11—4), och å C. S. A:s (Centralförbundets för Socialt arbete) lokal, Lästmakargatan 6, där äfven inskrifningsafgift kan erläggas.

Man ser alltså, att den nyfödda föreningen kommit till under synnerligen gynnsamma omständigheter, som öppna goda framtidsperspektiv. En faddergåfva, som ger uttryck åt denna stora sympati, stödd på såväl reala grunder som lockande fantasiutflykter, kan sägas ha uppenbarat sig i, att Selma Lagerlöf oanmodad, ehuru bosatt i Falun, låtit inskrifva sig som medlem. Ett godt "Lycka till!"

AMALIA FAHLSTEDT.

BARONEN PÅ EBBARP. EN HISTORIA FRÅN FÖRRA SEKLETS MIDT. AF ESAIAS COLLIN.

DETTA ÄR EN historia från morfars och mormors tid, en historia från den gamla goda tiden, då människorna voro större i godt som i ondt. Eller kanske det bara synes oss så, vi som hafva berättelsen om deras öden i andra och tredje hand, från gamla skrumpna läppar, som darrade af rörelse, när de förtalde oss händelser, dem redan då en bleknande hågkomst lät framstå med förstörade proportioner.

Det hade varit en härlig vår det året, och försommaren kom med varma, soliga dagar, så att man nästan tyckte sig höra, hur det växte ute på de vida fälten och i de långsträckta, sammetsgröna dalgångarne. Luften stod tung af doften från rödklöfver och backarnes timjan. Brokiga fjärlar fladdrade yra i solskenet, och högt uppe sköto svalorna fram som svarta streck mot det blå, medan lärkorna, de jublande lärkorna, syntes som små dallrande punkter mot de ulliga skyarne, som nästan omärkligt gled fram.

Landtmannen gick omkring i skjortärmarna och gnuggade händerna i förtjusning, och när kvällen kom, satt han på trappstenen utanför sitt hem och räknade ut, hur stor skörden månne blifva, medan han i ljuflig ro drack syrenernas vållukt.

Men just när tiden för gräskörden var inne, när klöfvern redan var fälld och fyllde hela nejden med sin rusande sötma, då kom regnperioden. Till en början tog man det lugnt. Det gick väl öfver! Men allt som dagarne gingo, den ena regnigare och kallare än den andra, sjönk hoppet. Då kommo oron och bekymren och grämelsen och vreden lyfte också upp sina fula hufvuden i människans tankar.

För alla var väl detta ett hårdt slag, många fattig stackare såg sig redan i andanom tvungen att sälja sin enda ko. Men den, som tog sig förlusten allra närmast, det var traktens rikaste man, den gamle hårde baronen på Ebbarp. Han sörjde icke och gick ej med böjd rygg in genom bykyrkans låga hvalfport för att bedja med de olyckliga och betungade. Han rasade som en besatt, gormade och hädade och lät sin vrede gå ut öfver allt gårdens folk och få, slog betjänten på örat, när denne ej kom undan fort nog, och satte sporrarne så hårdt i sin ridhäst, att blodet sipprade i två röda ränder öfver det hvita bukskinnet.

En dag lättade regnet något och solen titade fram ett slag, just som folket strömmade ut ur kyrkan. "I morgon", tänkte mannen och undrade i sitt sinne, om inte deras och prestens böner slutligen bevekt den gode Guden.

Men baronen på Ebbarp var inte den, som sköt upp ett arbete för helgens skull. Folket kommenderades ut strax på eftermiddagen och alla dragare på stall. Motvilligt gick det kantänka — att arbeta på Herrans dag! — men det var nu ingen annan råd än att lyda.

Man hann emellertid knappt ut på ången, förrän regnet öste ner i riktiga strömmar.

Gamle baronen kom linkande mellan hövålmarna och skvindorna. "Rör på spelet, edra latmaskar!" röt han och hötte med sin silfverkryckade käpp.

Så klef han upp på en sten, liksom för att komma närmare den, han nu ville tala vid, och sträckte sin knutna hand mot höjden och skrek, så att allt folket hörde det: "Du gamla där uppe, du, jag skall visa dig, att jag ändå skall ha torrt hö in i min lada, jag skall visa dig, jag!"

Han klef ner och bort till en hövålm, gräde in med handen och drog ut en tapp torrt hö, som han omsorgsfullt dolde under sin långa lifrock, hvarpå han springande begaf sig af mot gården, medan folket, slaget af fasa, vek undan.

Närmaste vägen tog han och rörde benen, så fort gikten tillät det. *Smack, smack* sade det om stegen i den sankna botten.

Vid utkanten af ången rann en å, uppsväld och smutsgrå af det myckna regnet. En spång ledde öfver till vägen, som strök förbi helt nära vid andra sidan. Gång efter annan hade inspektoren på Ebbarp framhållit för baronen, att virket i spången var ruttet och lifsfarligt att beträda, men alltid fått till svar: "Det får vara, jag kostar ingenting på skräpet. Den, som vill ta genvägar bara för att trampa ner klöfvern, får skylla sig själf. Om en torpar-käring eller någon af hennes ungar drumlar i, det rör mig inte. De ha bron där borta, den håller."

Nu kom baronen springande rakt mot spången. Hufvudet höll han nedborradt i rockkragen. Då hörde han en välbekant röst ropa varnande: "Inte ut på spången, baron, den är hal och slipprig för gamla ben och dessutom murken och skör!"

Det var prosten Norell, som just åkte förbi i sin gula karet på väg till gudstjänsten i annexet. När åkdonet först stack fram uppe på backen och herrgårdsfolkets förehafvande kom till synes, hade han sorgset ruskat på hufvudet, så att de hvita lockarne dallrat kring det bleka ansiktet.

Detta var ett uttryck af högsta ogillande, som hvarje församlingsbo kände till och respekterade. Till och med baronen på Ebbarp hade vid sunda våtskor visat, att han icke var okänslig för denna ruskning på det hvita hufvudet, åtföljd af en mildt förebrående fast blick.

Men när den fromme församlingsherden, som iakttagit baronens uppförande ute på ången, där han midt ibland allt folket hädat Herren Gud, nu såg honom styra rakt mot den farliga spången, greps han af djupaste medlidande. Var det Guds mening att kalla syndaren hädan midt i dennes djupaste förnedring? Hade Herren förhärdat hans hjärta och slagit honom med blindhet, för att han i allt folkets åsyn skulle möta döden och domen ute på samma usla plankor, dem han i sin snålhet och liknöjdhet för andras lif vägrat att låta omlägga?

Prosten tyckte sig tydligt skönja Guds finger i detta, men i sin ifver om en fattig syndares själ vågade han att gripa in i den eviges rådslut. Var det inte dessutom hans oafvisliga plikt både som präst och människa?

Och han ropade sin varning med hög och skälfvande röst. När den tycktes förklinga ohörd, lät han drängen stanna, hoppade vigt ur kareten och sprang fram för att afvärja olyckan.

"För Guds skull, baron, stanna, stanna!"

"Tig, präst!" skrek baronen. "Jag skall visa gamlingen där uppe att jag skall rå både på honom och hans handlangare."

Och därmed for han ut på spången som en ond ande... Krasch, krasch... En planka sprang af, och baronen körde hufvudstupa ned i vattnet.

Några sekunder blef han borta. När han kom upp till ytan igen, stod prosten ute i vattnet upp öfver knäna och sträckte sig efter honom. Drängen kom till med en stör, som han ryckt till sig från en gärdesgård, och med förenade ansträngningar fingo de baronen med sig upp på det torra.

"Hvad bråka ni för?" snöflade han. "Jag reder mig utan er."

Drängen gapade af luttar förvåning öfver en så fin herres sätt att uttrycka sin tacksamhet, men prosten riste sitt hvita hufvud, medan de blå ögonen djupnade i sorg. "Vår Herre finner väl baron en gång," sade han och suckade tungt. "Vi få skynda nu, Lars," tillade han. "Kyrkfolket väntar."

Baronen stirrade en stund efter det bortullande åkdonet, så fumlade hans händer under rocken och drog fram hötussen. Den var genomdränkt af vatten. "Så fick du rätt den här gången också, du Gamling däruppe," mumlade han, slängde hötappen ifrån sig och linkade i väg mot herrgårdsparken.

I Slånarps gamla sockenkyrka stod prosten Norell på predikstolen under takhimlens groft skurna och urblekta dufva och huttrade af köld, så att den eljes vackra och klara rösten hackades sönder och blef borta i hviskningar eller gled upp i gäll falsett. Menigheten, som med undran sett prostens träda för altaret i leriga stöflar och nersolkade byxben, följde med stigande förvåning, blandad med oro och hvarjehanda gissningar, prästens predikan, och knappt var gudstjänsten slut, förrän de förnämste sockenboarne skyndade in i sakristian för att höra sig för, hur det var fatt med vördig prosten, medan drängen ute på kyrkbacken samlade en allt större ring omkring sig af gamla och unga, af män och kvinnor.

När prosten efter att hafva afböjt flere enträgna anbud om anskaffning af torra kläder och någon värmande dryck omsider kom ut på kyrkogården och skred hän till den väntande kareten, liknade hans gång genom menigheten en krönt furstes. Icke så, att liknelsen var till finnandes i prostens hållning, han gick svagt framåtlutad som alltid, blidt nickande till höger och till vänster, med de hvita lockarne dallrande under den svarta, spetsigt höga hatten. I folkets sätt kom det dess mera till synes, i kvinnornas och barnens djupa nigningar, i gubbarnes trohjärtade och de yngre människans ödmjuka lyftning på hattarne. Genom två hyllande led gick prostens gång. Allas ögon sågo på honom, som ville de säga, huru högt de skattade sin själasörjare, huru stolta de voro öfver, att han var deras. En och annan kvinna af de allra äldsta steg fram ur hopen och grep efter prästrockens långa skört för att föra dem till sina läppar. En femårs parvelf stultade fram och ställde sig midt i prostens väg och bockade sig tre gånger för honom och skrapade med foten... Tänk att vördig prosten lagt sig så ut för den elake baronen på Ebbarp! Tänk att han for genomvåt till Guds hus för att inte låta dem, fattiga bönder mest allesamman, förgäfvos vänta på sin präst! En Herrens tjänare var hon men ock en af Guds utvalda. Med patriarker och apostlar skulle han sitta till bords en gång, då de alla, som fingo följa med in i Lammets bröllopsal, skulle stanna nere vid de gyllene portarne...

Men hvad de föga anade, det var att den gode prostens upphöjelse var så nära, att det

STURES MJÖLK-CACAO

är numera obestriddligen erkänd som angenämaste och hälsosammaste frukostdryck, som finnes. Förutom den bästa Cacao's fina arom och angenäma smak, har den mångdubbelt mera näringsvärde och är hälsosammare än någon annan i handeln förekommande Cacao. Se i öfrigt Professor Bergstrands och Handelskemisten John Landins intyg. Priset är det billigaste, nämligen endast 3 kronor pr kg.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

Garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!

25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

var sista gången han gick ibland dem, att nästa gång han färdades framåt den sandade stigen mellan grafkullarnes susande gräs och midsommarblomster, skulle han ligga stel och kall på bårn, det hvita huvudet skulle ej nicka igenkännande mera, de milda, allvarliga ögonen skulle förblifva slutna, . . .

I dag visste de ingenting, anade ingenting, men fram i veckan gick det bud mellan gårdarne i Lungsjö socken och i Slånarps socken, att prosten Norell låg på sitt yttersta.

Det blef en ström af sockenbor genom prästgårdens ekgrindar från tidigt på morgonen till långt ut på kvällen; det var herrgårdssuffletter med friherrlig krona på den skinande vagnsdörren och livréklädd betjänt på kuskbocken, det var små lätta gigger från landtårdarne omkring, skramlande pinnvagnar var det från byarne i utkanten på församlingarna; det var åkande och ridande, men mest gående, rika och fattiga, i all synnerhet det senare, i en aldrig sinande ström. Alla ville de höra något om prosten, den gode gamle prosten, som nu skulle tagas ifrån dem.

På fredagskvällen kom baronen på Ebbarp till fots till prästgården. Han gick mycket lutad, som om han burit på en alltför stor börda, och han stödde sig hårdt på den silfverkryckade käppen. Han blef genast insläppt till prosten, som blifvit så klen, att han icke kunnat mottaga något enda besök förr på dagen. Men detta hade han liksom väntat på och sparat sig för. När baronen efter en timme gick sin väg, föll prosten i en stilla dvala, och på förnatten somnade han lika stilla in i den sista hvilan.

Det gick mycket tal i socknarne om baronens sista besök i prästgården och om hvad då afhandlats. Man fick ingenting veta, men att det blifvit en uppgörelse i frid, det förstod en hvar, som ville och kunde förstå något. Ingen harmades heller att se baronen gå närmast efter prostens familj i liktåget. Dels var man ju van, att han intog hedersplatsen, dels föll det sig naturligt nog, att han måste sörja mer än någon annan.

Dagarne efter begrafningen blef den murkna gamla spången under baronens egen uppsikt upprifven och, ehuru det var midt i den brådaste skördetiden, ersatt med en smäcker gångbro af järn.

Kanske finns den kvar ännu den dag som är.

Ett pris af

Femtusen (5,000) kronor

är i Iduns nya litterära pristäfling utfäst för den bästa svenska originalromanen af ungefär 300 sidor vanlig bokoktav. Täflingstiden utgår den 30 juni 1905. Närmare program och bestämmelser återfinnas i Idun nr 41 för föregående år.

Alla våra författare och författarinnor inbjudas att deltaga!

STUDENTVIGILANSEN I UPSALA PÅ 1850-TALET. NÅGRA ANTECKNINGAR AF N. P. ÖDMAN.

Den S. K. "VIGILANSEN" i Upsala är säkert ej af så gammal dato, som många torde vara böjda att antaga. För egen del har jag ej kunnat spåra den längre tillbaka än till "Gluntarnes" tid på 1840-talet. Och mycket antagligt är väl ock, att den före denna tid ej på långt när förekom i den utsträckning, som sedan blef fallet, och detta på den grund att, så vidt man kan finna af biografier och skildringar från denna äldre tid, fattiga ynglingar ej gärna slog sig ner i Upsala för studier, utan att de på förhand på ett eller annat vis lyckats försäkra sig om ekonomisk möjlighet att där uppehålla sig — det må nu ha varit genom information eller på annat sätt. Ja, den s. k. "löpande vigilansen" var säkert på "matskrinens", den stora sparsamhetens och de ringa lefnadskostnadernas tid lika okänd som själfva ordet.

Huru som helst, på min studenttid stod "vigilansen" i sitt fulla flor, ja, 1850-talet torde ha varit dess rätta blomstringstid. Sedan dess synes den dess bättre, i följd af gynnsamma omständigheter, som det skulle bli för vidlyftigt att här ge sig in på, småningom ha aftagit — om den ock ännu torde existera i långt högre grad än önskvärdt är.

Min mening vore nu att, innan detta för ett förflutet upsalalif karaktäristiska drag faller alldeles i glömska, uppteckna ett och annat ur mitt minne, som kunde vara egnadt att ge en åskådlig bild däraf. Man brukar ju anse, att sådana bilder från det förflutna ha ett visst intresse, och man hedrar dem med namnet kulturbilder. Det blir alltså en liten "kulturbild" från 1850-talets studentvärld jag här kommer att lämna.

Hvad först och främst själfva ordet "vigilera" vidkommer, så begagnades det på min tid i sin för oafkortade form. Den afstubbade formen "vigga" är en senare uppfinning, fullkomligt okänd på 1850-talet. Och därför kommer i det följande detta mera modärna ord aldrig att användas.

Om studenternas vigilans af hvarandra skall jag senare tala. Nu vill jag först nämna ett och annat om deras vigilans utanför själfva studentvärlden. Ett mycket vanligt sätt, när det gällde ett större belopp än kamrater i allmänhet kunde stå till tjänst med, var att vid lämpligt tillfälle låta presentera sig för någon välbärgad handlande eller småborgare som var af en så anspråkslös ställning på samhälls- och bildningsskalan, att han kände sig smickrad af bekantskapen med en student. En sådan var utan tvifvel den "hökar Liljegren", som lånat Glunten "50 riksdaler". För den presenterade studenten gällde det naturligtvis att vara treflig och intagande och så till slut att proponera brorskål — men, när detta var gjordt, kunde han snart i ett lämpligt ögonblick våga att rycka fram med vigilansfrågan d. v. s. klappa sin nye bror på axeln och säga förtroligt: "Hör du, min hedersbror, du skulle väl inte möjligen kunna vara af med en femtia på ett par dagar". Och i de flesta fall kunde den nyförvärfvade smickrade "brodern" vara af med "femtian" eller "hundralappen" hvad det nu var. Jag kände på min tid en och annan student, som hade en alldeles särskild talang att behandla borgare på "vigilansmessigt" sätt d. v. s. på ett sätt som tjusade dem och gjorde honom själf oemotståndlig. Det är inte sagdt, att han alltid försökte sin lycka vid första sammanträffandet. Det kunde hända, att han ibland fick lof att odla bekantskapen någon

tid, ja, till och med låta sig bjudas i familjen, innan han vågade sig fram med vigilansen, åtminstone om den gick lös på något större belopp.

Somliga upsalaborgare tyckte riktigt om att vara omgifna af akademiskt folk och bjödo ofta studenter till sig, hälst sångare och poeter. De höllo då ofta tal i den högre stilen och tyckte äfven om att själfva vara föremål för tal både på prosa och vers. Sådana borgare voro mycket lämpliga föremål för vigilans. Jag kände flera af den sorten på min tid. En af dem, den bekante "patron F.", f. d. källarmästare på "gamla Gästis", umgicks jag rätt mycket hos. och många med mig. Trakteringen var i allo förträfflig, såsom man kunde vänta hos en f. d. källarmästare, och i synnerhet voro hans famösa middagar med soltorkad gädda och gräslökssås mycket i rop. Vigileras af honom behöfde jag aldrig för egen del eller ville af vissa skäl icke göra det, men jag gjorde det en gång för en kamrats räkning, och det gick förträffligt förmedelst ett muntert "vigilansbref" på vers* som satte patronen i briljant lynne, ty vers och visor tyckte han mycket om — och kamraten fick genast utan vidare ett lån på 300 riksdaler — jämt 100 riksdaler mer än i rimbrevet begärdes — och betalade det också mycket ordentligt igen.

Somliga borgare kunde gå ännu längre i medgörlighet, och det utan alla "rim", bara med litet "reson" af någon student utrustad med gåfvan att "ta folk". En min samtida berättar att en ung juris studerande, som en dag af en af sina björnar, en förmögen handlande, blef kräfd på 400 riksdaler, lyckades genom ett bevakande bref till denne förmå honom icke blott att tillsvidare afstå från nämnda kraf utan äfven att ytterligare vigileras honom 400 riksdaler, "så att han sattes i stånd att påskynda sin examen".

Såsom exempel på hur mycket pengar en student i dessa vigilansens jubeldagar kunde i större och smärre poster låna upp på jämförelsevis kort tid, när han var en riktig storvigilerare, kan jag omtala, enl. samme sagesmans meddelande, att en student af hans bekanta visade honom en gång i början af maj en sin anteckningsbok innehållande en förteckning på alla de större och mindre belopp han vigilerat upp sedan årets början, och de utgjorde sammanlagdt den lilla nätta summan af 30,000 riksdaler. Hur det gick med den mannen till slut förmäles ej, men hvar och en kan ju lätt gissa det. Dessa siffror tala sitt tysta språk.

Men vigilerande studenter brukade inte blott vända sig till borgare i staden; de passade äfven på, när tillfälle erbjöd sig, att vigileras af resande, som de lyckats göra bekantskap med och "tjusa till", för att begagna ett studentord. Samme man som berättat för mig de två sist anförda historierna, omtalar äfven följande. Han hade en dag mött på gatan en resklädd student, som på tillfrågan hvart han ämnade ta vägen i tulubb och resskärp, svarade, att han skulle ut till Alsike gästgivaregård och vigileras 3,000 riksdaler. Han hade nämligen, upplyste han, föregående afton varit tillsammans med några glada grosshandlare från Stockholm, haft mycket trefligt ihop med dem och blifvit bror med dem allesamman, och nu skulle han göra ressälskap med dem till Alsike för att vigileras. Då min sagesman träffade honom följande dag igen, hade vigilansen lyckats förträffligt. Detta sätt att vara treflig med resande och sedan vigileras af dem, var inte alls ovanligt på den tiden — om det ock inte alltid lyckades lika bra som i det här anförda fallet.

* Finnes tryckt i »Stycken på vers» af författaren.

Skulle Er

klädning, kappa, öfverrock eller kostym vara fläckig eller urblekt af solen, går detta lätt att afhjälpa genom kemisk tvätt eller färgning:

man

vända sig till Örgryte Kemiska Tvätt- & Färgeri-A.-B., Göteborg, som utför dylligt arbete bra och billigt. Ombud i Stockholm: Fröken Beda Johnson, Kungsgatan 9.

Ett särskildt slag af "resande" som emellertid aldrig fick vara i fred och som det aldrig misslyckades med, utgjordes af de från de skiljda läroverken nyankomna studentkandidaterna. De ankommo flockvis åtminstone två gånger om året, i maj och i november. De hade just aflagt afskedsexamen vid sina resp. läroverk och kommo nu från hemmen med väl fyllda plånböcker för att i Upsala aflägga studentexamen; och här omringades de genast af äldre landsmän, som utan alla ceremonier tvärt började vigilera af dem. Kommo ynglingarne med ångbåt, så mötte dessa äldre dem redan nere på kajen vid landstigningen, och så fort de satt foten i land omringades de genast och bestormades med frågor sådana som: "Nå, du har väl plånboken väl späckad nu? Kan du vigilera mig något?" — "Och mej också?" — "Och mej också?" — "Hur mycket kan du vara af med?" o. s. v. Ja, ibland kunde sådant ropas till dem från kajen, innan de kommit i land. Och smickrade som de voro af de äldre studenternas hedrande förtrolighet, lofvade de till höger och vänster — och innan de hunnit till sin bostad voro många af dem plockade på större delen af sin kassa. Visserligen fingo de i de allra flesta fall igen det, men dröja kunde det.

(Forts.)

»Barnens Dag»

I STOCKHOLM DEN 12, 13 OCH 14 MAJ 1905.

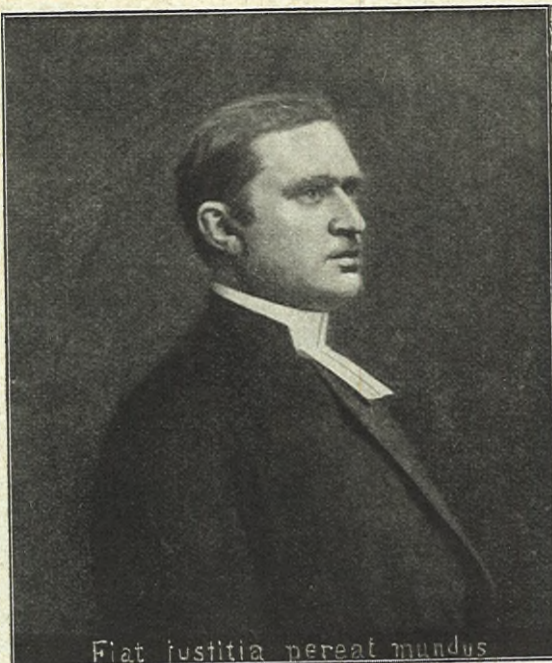
Upp, människovän, du som hjärta har!
Och minns, hur du kände, när barn du var,
Och sommaren började vinka!
Ack, hjälp liten fågel försagd och krank
Att göra sig lös ifrån burens skrank
Och flyga på vingar flinka!

(Ur J. Rosenius prolog till "Barnens Dag".)

SOM BEKANT har ett antal behjärtade kvinnor och män i hufvudstaden satt sig i spetsen för det företag, som under ofvanstående namn går af stapeln i slutet af denna vecka och som lofvar att bli en sann folkfest af den vackraste innebörd och omfattning. Ändamålet med "Barnens dag" är att insamla medel till förmån för skolloskolonierna samt fattiga och sjuka barn i Stockholm, och de insamlade medlen öfverlämnas till öfverståthållaren, som lofvat mottaga dem till förvaltning och fördelning.

Vägarne, som öppnas för publikens gifmildhet, blifva lika angenäma som mångskiftande. Om fredag kväll ges till förmån för "Barnens dag" en konsert i Oscarskyrkan med solister sådana som fru Anna Hellström och hr John Forssell samt en vis- och sagoafton af fru Ebba Sjögren. Lördagen är framför allt anslagen till *personlig insamling i sparbössor*, hvarvid alla anmodas att bidraga till ett godt resultat. Numrerade och med vederbörlig etikett försedda sparbössor erhållas från *Barnens Dags Expeditionen, Klarabergsgatan 25*, hvilken förestås af direktör *Claes Virgin*. Samma dag gifves en matiné på Svenska teatern under medverkan af de förnämsta artister från Kungliga och Svenska teatrarne m. fl. På söndag middag blir idrottsfest i Idrottsparken, matiné på Dramatiska teatern och från kl. 3 e. m. stor Skansfest med det mest växlande program.

Allt synes således lofva att bereda "Barnens Dag" en lysande framgång, och inför ett ändamål, som måste ligga alla kvinnohjärtan så nära, kräfves väl minst i Iduns spalter några särskilda uppmaningar till anslutning.

SAM. STADENER.

EFTER ETT PORTRÄTT I OLJA AF V. HOLMGREN.
UTFÖRDT FÖR SVENSKA KYRKAN I PARIS.

PASTORSOMBYTET I SVENSKA PARISFÖRSAMLINGEN.

(Bref från Iduns korrespondent.)

SORGEN ÄR LIKA stor som saknaden allmän inom vår församling här till följe af att pastor Stadener från och med den 1 maj lämnat sin befattning här för att tillträda den af kyrkoadjunkt i Malmö. Detta är det fjärde ombytet af herde, som ägt rum under det kvartsekel vår församling ägt bestånd. Det är ett klöfverblad af eminenta prästmän vi under denna tid haft, och det finnes ingen som hälst anledning förmoda, att den nu tillträdande, sjömansprästen i London pastor Renström, skall svika sina föregångares traditioner.

Att pastorsbefattningen här så ofta bytt innehavare är mindre att förvåna sig öfver, ty platsen är ingalunda någon sinekur. Öfver höfvan ansträngande och kräfvande som den är, kunna löneförmånerna lika litet anses svara mot pastors arbete som mot de här rådande dyra lefnadsvillkoren. Emellertid har platsen alltjämt betraktats af så väl kyrkostyrelse som sökande som en honnörspost, hvilken man endast lämnade för någon af hemlandets mera ansedda eklestiasiska befattningar.

Den med förhållandena inom församlingen obekanta kan därför ej finna det annat än egenodomligt, att pastor Stadener redan i februari månad ingick till Uppsala domkapitel med anhållan om entledigande från kyrkoherdebefattningen härstädes för att i stället hugnas med den betydligt mera anspråklösa af kyrkoadjunkt i Malmö. Det är ej min mening att närmare redogöra för de orsaker, som föranledde denna Stadeners åtgärd och drefvo honom att lämna ett arbete, som trots dess möda och de uppoffringar, med hvilka det var förenadt, var honom så kärt, och skiljas från en hjord, inom hvilken han ägde de största sympatier.

Detta beslut står nämligen i sammanhang med den schism inom församlingen, som uppstod till följe en tilltänkt kyrkoflyttning. Det sätt, på hvilket denna strid från visst håll fördes, och de uttryck den tog skall alltjämt utgöra ett sorgligt minne i församlingens historia och en blåme för Stadeners motståndare. Fastän

Sidentyger med Schweizerbroderi

till

Klädningar och blusar

sista nyhet i Japan Pongé à kr. 3.10 & 4.70 pr meter. Levereras tull- & portofritt till privatpersoner.

Profver omgående franko.

Schweizer & Co., Luzern S. G. (Schweiz.)

S. på sin sida kunde räkna hela församlingen, med undantag af på sin höjd ett 10-tal medlemmar, ansåg han dock till koloniens fromma och med sin egen värdighet förenligt att afgå, och detta beslut står, trots alla sympatiuttalanden, trots att en enskild förmögen församlingsbo erbjöd sig att af egna medel upphjälpa pastorslönen, ej att ändra.

Det är knappa 4 år vi haft förmånen äga Stadener, men att redogöra för hvad han under denna tid hunnit göra till församlingens nytta skulle bli vidlyftigt nog. Det var ej blott de rent kyrkliga intressena, som togo hans tid och krafter i anspråk. Så är det i främsta rummet hans förtjänst att vår skandinaviska arbetareförening här, som under en lång följd af år legat totalt nere, väckts till nytt lif.

Det är ingen lätt uppgift att upptaga Stadeners mantel! I kyrkan och på pastorexpeditionen, i välgörenhetens tjänst och äfven i — sällskapslifvet blir tomrummet efter honom svårt att fylla.

Förliden påskdag var det sista gången vi hörde honom, och den predikan kommer nog ingen af de då närvarande att glömma. Så stämmningsfull, så värdig, så varm, så utan all den minsta hänsyftning på hvad som motiverat hans afgang, hvilket för en mindre finkänslig natur legat så nära till hands.

Den 28 april lämnade S. och hans maka, hvilken äfven hon i hög grad förstätt vinna landsmännens sympatier, Paris, och Gare du Nords väldiga hall var vid tågets afgang fylld af skandinaver.

De sista dagarne hade varit upptagna af afskedstillställningar af så väl privat som mera officiell art, af hvilka senare jag särskildt vill omnämna den af kyrkorådets medlemmar gifna middagen å restaurant Garnier, vid hvilken öfverlämnades en ganska vacker penninggåfva.

Det porträtt, till hvilket min lilla skildring här endast är afsedd att tjäna som randteckning, har af Stadener skänkts till vår kyrka. Det är som konstprodukt ett värdefullt arbete, kanske det bästa vi sett utfördt af vår begåfvade här bosatte artist herr V. Holmgren. Meningen hade varit, att porträttet skulle utställas på årets salong, men det hann ej i tid blifva färdigt. En kommande vår däremot är det troligt att det kommer att lämna sakristian vid Boulevard Ornano 19 för att pryda någon af Grand Palais' salar.

"Fiat justitia et pereat mundus" är en stolt devis, som icke hvem som helst kunnat välja. Sam. Stadener kan det förvisso!

Paris d. 2 maj 1905.

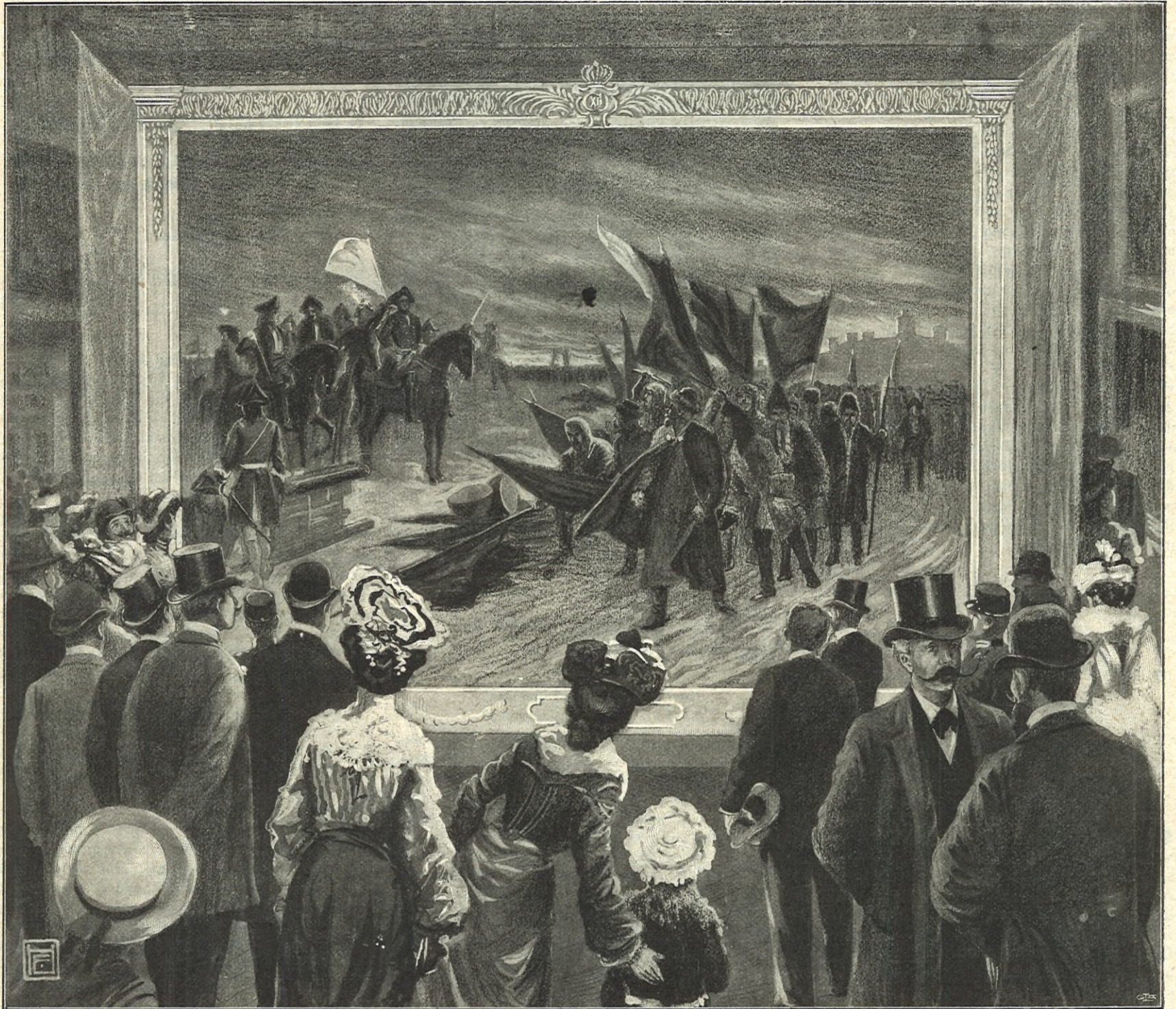
EDVARD STJERNSTRÖM.

STILI
SKÖNHETI
STYRKAI

Mölnlycke Möbelfabriks Utställning, 18 Birger Jarlsgatan 18.

Möbler såväl eleganta som enkla; allt i solidt och förstklassigt utförande. Sängar, Sängkläder, Mattor och Gardiner.

Rikstelefon 76 14. Allm. Telef. 76 14. Ritningar och kostnadsberäkningar upprättas beredvilligt på begäran. Egna Arkitekter och Dekorörer. Filialer: Göteborg, Malmö.

EN VISNINGSDAG PÅ NATIONALMUSEUM UNDER UTSTÄLLANDET AF FRIH. G. CEDERSTRÖMS NYA TAFLA »NARVA». TILL HÖGER (I CYLINDERHATTEN) SYNES KONSTNÄREN SJÄLF. TECKNING FÖR IDUN AF HJ. ENEROTH.

TVÄNNE KONSTVERK.

DET HAR VARIT ovanligt lifligt i Nationalmuseums konstsalar den senaste veckan. Hundratals människor, som ej på år och dag satt sin fot inom detta vårt stora tafvelgalleri, ha arbetat sig uppför de långa trapporna mellan Larssons fresker och de antika och moderna skulpturerna, hvarefter de skyndat in i kupolsalen och därifrån till italienska salen, där de blifvit ett med den mur af åskådare, som tagit baron G. Cederströms nya duk »Narva» i betraktande.

»Karolinernas målare» har i detta sitt nya verk än en gång låtit sig inspireras af den karolinska tidens storvulna och tragiska epos. Här är det begynnelsen af Carols äfventyrsfärd mot öster, det segerrika Narvaslaget, som vi se — motsatsen till konstnärens tidigare duk »Carl XII:s likfärd», som bildar slutpunkten i hjältesagan.

Det är en vinterafton vid Narva med blodröd kvällshimmel bakom lättande moln. Den svenska hären står uppställd i två kolonner, en till vänster och en till höger. I spetsen för

den vänstra sitter konungen till häst, med sin stab och standarbäraren tätt bakom sig. I midten tåga ryssarne fram, nedläggande sina fanor på snön och kastande de underkufvades hätska och fruktande blickar mot konungen. I bakgrunden till höger teckna sig konturerna af Narvas fästning mot kvällshimlen.

Kompositionen är synnerligen förtjänstfull och af en nobel effekt, äfvenså äro teckning och färgbehandling utmärkta — allt röjer omsorgsfulla studier i förening med en fortfarande obruten konstnärlig skaparkraft hos verkets upphofsman.

Det andra konstverket, som i dessa dagar drar stockholmarnes uppmärksamhet till sig, härrör från greffe G. von Rosens pensel och heter »Sfinxen». Det utställes under några dagar i en af Konstakademiens salar.

På ett klippblock i ett vildt bergpass står sfinxen i en lejoninnas skepnad, med kvinnansikte, och stirrar stelt och vildt utåt. Nedanför klippblocket går en smal stenig väg längs en afgrund. På vägen eller stigen ligger en kappa kastad, därbredvid synas en blodpöl, en lagerkvist och längre till höger ett radband

eller en halskedja. Blodspår leda upp till blockets krön, visande hvar sfinxen gått.

Att konstverket närmast vill återge sagan om det thebanska odjuret, som invid vägen till Thebe öfverföll och sönderslet hvarje förbipasserande, om denne ej kunde ge tillfredsställande svar på en viss fråga, är själfallet. Men därjämte har konstnären otvifvelaktigt velat i sitt märkliga arbete inlägga en symbol: det oundvikliga i sin iskalla likgiltighet bidande ödet, hvilket gör lifvet till den fasansfulla vandringen mot ett mål, som vi ej veta något om.

Mästaren har hållit på med denna tafla under en tidsföljd af sjutton år. Han har således offrat den en god del af sitt lifs spänstigaste skede, och resultatet har blifvit ett konstverk, som på samma gång det utan tvifvel kommer att bli en märkestafila i det 20:de århundradets svenska konst, kan räknas till det yppersta greffe Rosen någonsin skapat.

Taflans djuptänkta innehåll, dess intensiva patos, den öfverlägsna tekniken, de med utsökt smak afvägda färgerna, men först och sist den fascinerande, till vanvett skrämmande blicken

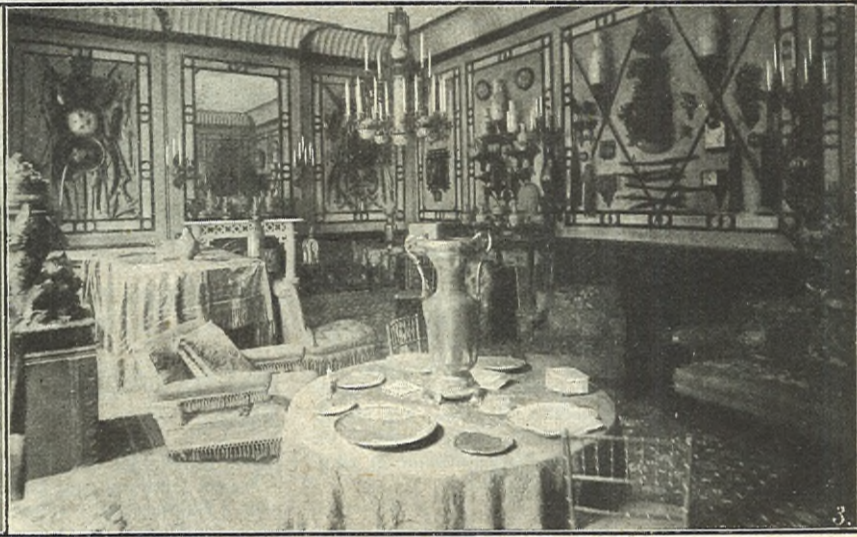
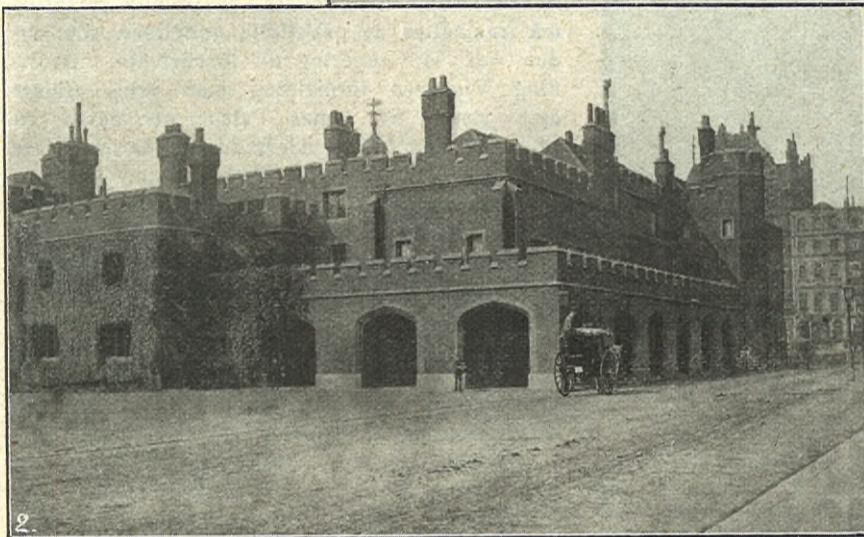
ur sfinxens glasartade ögon lämna ett oförglömmeligt intryck, omöjligt att i ord definiera. Vi ha tyvärr ej kommit i tillfälle att, som vi önskat, återge de båda betydande konstverken för våra läsare; en teckning af en visningsdag på Nationalmuseum under utställandet af baron Cederströms Narvatafla är det enda vi kunna bjuda på.

Detta beror af, att de båda konstnärerna beklagligtvis ej velat medgifva oss en fotografiering af de respektive dukarne, oaktadt bägge taflorna nu skola vid den stundande stora konstnärliga täflingskampen i München representera modern svensk målar-konst och det därför

hade varit på sin plats, att den svenska publiken landet rundt blifvit förunnad nöjet att få se dem — åtminstone i reproduction i svenska tidningar, innan de komma hit i de tyska.

Men åtskilliga af våra konstnärer visa i detta fall en förvånande ovilighet att få sina verk — till fromma för publiken och det allmänna konstintresset — återgifna i den illustrerade pressen. De utländska konstnärerna iakttaga härvidlag ett helt annat tillmötesgående. De öppna sina ateljer och utställningar på vid gavel för tidningarna, hvarigenom dessa senare äro i stånd att i reproduction meddela alla taflor, som genom ämnes-

APROPOS PRINS GUSTAF ADOLFS LONDONBESÖK. SE TEXTEN Å NÄSTA SIDA. 1. CLARENCE HOUSE OCH EN DEL AF DET DÄRMED SAMMANBYGGDA ST. JAMES PALACE. 2. ST. JAMES PALACE. 3. DET INDISKA RUMMET I CLARENCE HOUSE.

UPPVISNING Å SLOTTETS BORGGÅRD FÖR H. M. KONUNGEN AF DE TILL STOCKHOLM INKALLADE LANDSORTSTRUPPERNA. I MIDTEN SYNES KONUNGEN, KRONPRINSEN, PRINSARNE GUSTAF ADOLF OCH CARL, GENERALMAJORERNA GADD OCH UGGLA, ÖFVERSTE FALKMAN M. FL.
A. BLOMBERG FOTO.

Köp Venersborgs BARNSKODON!

Bästa svenska fabrikat!

Hvarje sula stämplad med vidstående fabriksmärke.

Tillverkas af:

Aktiebolaget

**A. F. Carlssons Skofabrik,
Venersborg.**

Försäljes i minut hos de flesta skohandlande i landet.

innebörd och utförande kunna tänkas i större grad påkalla publikens intresse.

Härigenom uppstår en hälsosam växelverkan mellan publiken och konsten, som har sin stora nytta för båda parterna, och den reproduktionsrätt, som konstnärerna möjligen vilja förbehålla sig för återgifvande af taflorna i gravyr eller färgtryck, äfventyras ej i minsta mån, därför att en illustrerad tidning återger konstverket på vanligt illustrationsmanér. Snarare banar detta väg till den intresserade allmänheten för en följande, i tekniskt afseende fullkomligare reproduktion.

EN STÅTLIG TRUPPREVY.

I MÅNDAGS MORGE kl. 10 hölls uppvisning af de hit beordrade landsortstrupperna å kungl. slottets borggård inför h. m. konungen, kronprinsen, prinsar och Gustaf Adolf och Carl, generalmajorerna Gadd och Uggla, öfverste Falkman m. fl. Precis på slaget 10 infann sig konungen. och det var en ståtlig anblick, denna parad i strålande solsken med bluxtrande hjulmar och värjor. De gamla skäggiga bussarne, solbrynta, men raka i ryggarne trots plogarbetet, satte benen i marken, så det knakade i lederna, och aflopp uppvisningen tydligen till konungens belåtenhet. På borggården syntes som åskådare öfverståthållaren, riksmarskalken, 1:ste hofmarskalken m. fl.

Kvinnoakademien.

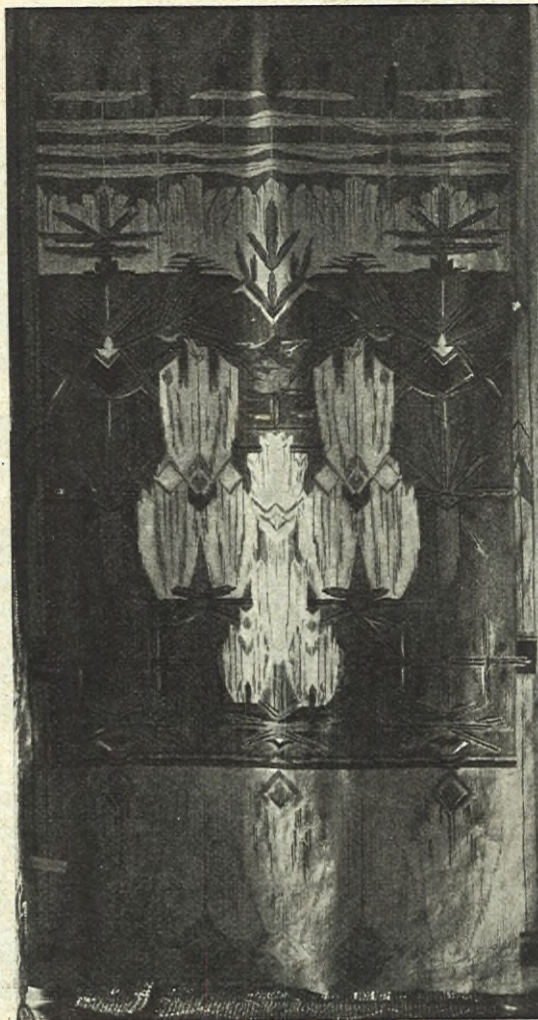
IDUNS FÖRSLAG att genom allmän omröstning åstadkomma en kvinnoakademi, bestående af nio representanter för det nutida svenska kvinnoarbetet på skilda kulturområden, har väckt liflig uppmärksamhet och allmänt intresse. Ett bevis därpå äro de utförliga omnämnanden, som tidningar både i hufvudstaden och landsorten ägnat åt planen. Ja, till och med illustratörernas ritstift har den satt i gång. Andra bevis mottaga vi dagligen i form af privatskrifvelser till redaktionen, som i varma och entusiastiska ordalag uttala sig gillande om förslaget.

Sjäfva omröstningslistorna börja nu också inströmma, och då den största möjliga anslutning naturligtvis bidrar att göra slutresultatet betydelsefullt, hoppas vi, att ingen enda af våra läsare underlåter att begagna sin rösträtt. Ännu hafva de ju tid på sig, då enligt de i Idun n:r 17 införda närmare bestämmelserna omröstningstiden utgår först den 31 dennes, men det är intet skäl att uppskjuta med saken till sista ögonblicket, utan vi bedja ännu en gång våra vänner att ju förr dess hellre och helst

nu genast

framtaga och ifylla omröstningsblanketten samt därpå i bref insända den till

Redaktionen af Idun.

VÄRDINGE FUGA. HAUTELISSE I LINNE AF CARIN WÄSTBERG.

HANDARBETETS VÄNNERS UTSTÄLLNING.

ÅR FRÅN ÅR gör den textila konsten i vårt land nya landvinningar både praktiskt och konstnärligt sedt. Handarbetets vänners föregående vecka anordnade utsällning bekräftar detta intryck i eminent grad.

Där förefanns en sund och intelligent sträfvan efter modernitet och teknisk fulländning, baserad på betydande konstnärlig smak och individualitetskänsla.

Eit af utställningens yppersta eller kanske rättare det yppersta numret var det stora dörrförhänge, som utförts af fröken Carin Wästberg (Widebeck och Wästberg) och som enligt en sakkunnig bedömares (amanuensen E. G. Folcker) utsago »verkade slående, nästan utmanande genom nyheten och originaliteten i sin komposition». Själfva väfnaden var hautelisse i linne.

Konstnärinnan har kallat det »Vårdinge fuga» som en erinran om den plats, där det inspirerats och som ett kännetecken på kompositionens art. I musiken är fugan, som bekant, den konstfullaste af alla musikformer, där ett enligt kontrapunktläran bildadt tema upptages af en stämma och periodiskt upprepas af de öfriga.

Här är motivet spåda kvistar af gran och tall, hvilka sträcka sig upp i den blå rymden, än föränande sig, än skiljande sig från hvarandra. Mot den blå bakgrunden står teckningen i grönt och grått, rött och hvitt. »Det är ett konstverk af högsta rang», vi citera ännu en gång amanuensen Folcker, »och jag anar att det skall väl motsvara Edmond de Goncourts definition på det sköna såsom det, hvilket verkar motbjudande på den i konst obildade.»

Af öfriga alster, som gjorde denna utställning så tilltalande, förekom en väggbonad (skogsmotiv) af fröken Sjöström, beställd af prof. Mittag-Leff er. Hällen i varma gröna och blå schatteringar, utmärkte den sig för allvar och djup i stämningen och en behaglig färgverkan. Vidare var att anteckna en s. k. trollmatta af fröken Adelborg, hvari voro inväfda gamla trolltecken. Färgerna gjorde ögat godt genom deras kraft och schwung, men kompositionen saknade sammanhållning. Af paramantik, hvilken fordrande konst- och handarbetets vänner odlar med mycken framgång, funnos vackra altarbeklädnader, antependier samt nya förslag till sådana, resultatet af en af föreningen anordnad pristävling i kyrklig textilkonst. Slutligen fanns en kollektion af borddukar, spetsar, gardiner, kuddar m. m., allt i sin art förträffligt.

PRINS GUSTAF ADOLF PÅ CLARENCE HOUSE.

SOM BEKANT gästar för närvarande prins Gustaf Adolf sin trolofvade och hennes familj i hertigens af Connaught Londonresidens Clarence House, hvarifrån en af våra korrespondenter redan i n:r 17 af Idun lämnade en intressant skildring. Som en komplettering till denna äro vi i dag i tillfälle att meddela ett par bilder från det hertigliga palatset och det därintill gränsande St. James Palace, till hvilka en annan af våra korrespondenter fogar följande upplysningar.

St. James' Palace, byggdt år 1532 under Henrik VIII:s regering, är det äldsta af de kungliga palätsen i London. Beläget vid St. James' Park med front mot St James' street, de eleganta butikernas och de förnäma klubbarnas gata, var det till år 1837 det engelska hofvets Londonresidens. Vid sin tronbestigning nämnda år flyttade drottning Victoria öfver till Buckingham Palace, och den forna konungaborgen med sina rika historiska minnen från Tudorernas och Stuartarnes dagar har alltsedan dess stått obebodd. Den har dock fått behålla sin porträttsamling och de konstskatter, som under tidernas lopp där samlats, hvaribland särskildt må framhållas de praktfulla gobeliner, som under Carl II:s regering dit förvärfvats. Drottning Victorias förmålning med prins Albert ägde rum i St. James' Palace, och det är på grund af den långa och på historiska händelser så rika tid, under hvilken slottet varit de engelska regenternas bostad, som det storbrittaniska hofvet benämnes the Court of St. James.

Drottning Victorias officiella mottagningar, levees och drawingrooms, höllas i St. James' Palace till år 1861, efter hvilken tid de senare — cour för damer — merendels ägde rum i Buckingham Palace, och det var vid ett af drottningens sista drawingrooms, som prinsessan Margareta blef »presenthed at the Court».

Clarence House på höger sida om St. James' Palace och gränsande därintill är sedan 1901 hertigparets af Connaught bostad. Den fyra våningar höga byggnaden imponerar genom sitt enkla, men värdiga yttre, och läget erbjuder en charmant utsikt öfver Green- och St. James' park bort mot Buckingham Palace. Den hertigliga familjen har dit öfverflyttat en stor del af under dess vidsträckta resor gjorda konstförvärf. Särskildt i en af Clarence House's salonger: det af Idun återgifna Indian room, finnes en utsökt samling af dyrbara och praktfulla orientalska minnen och konst saker.

Hertigparet, som tillbragt påskhelgen å Bagshot Park, har nu återkommit till Clarence House för att mottaga besöket af prins Gustaf Adolf.

Tid och plats för det blifvande bröllopet lära ännu ej vara bestämda, men sannolikt är, att det kommer att firas i Windsor, hvarest likaledes prinsessan Margarets föräldrar för 26 år sedan förmäldes.

CARMELA. NOVELL FÖR IDUN AF STEN STENSSON.

(Forts. fr. föreg. nr.)

SNART SATT JAG PÅ BANTÅGET, som ilade åt söder. Några få månader förut hade jag farit samma väg till samma mål; kärlek och glad längtan hade då ilat förut som förebud, men nu huru olika! Carmela var borta! Då låg naturen död under vinterns hvita svepduk, men i min själ spirade mod och lefnadslust. Nu hade fält och lunder klädt sig i hoppets ljusgröna dräkt, ljumma vindar lekte i trädens kronor, och fåglarne sjöngo om kärlek och fröjd, men i min själ hade hopp och lifsmot förintats och dött. Carmela var borta.

BAKALETTE Lagermans Kak- & Tårt-pulver "TOMTEN".

GARGAROL

välsmakande, koncentreradt, antiseptiskt munvatten.

Hämmar syrebildning i munnen, skyddar därför tänderna.

Bruksanvisning å intyget.

Obs! Stänkproppen förlagd i flaskhalsen. Obs!

HYLIN & C:o F. A.-B.
STOCKHOLM.

växlande folktyperna bland köpare och säljare: fabriksarbetare och småborgare, mångelskor och hamnsjåare, egendomliga judefigurer, vierländskor i deras färgrika kostymer, holländska matrosar samt till och med en och annan neger. Allt var lif, rörelse, buller och sorl mer än vanligt. Ty för dagen hölls här ett slags marknad. Men plötsligen nåddes mitt öra af ljud, som kommo mig att förgäta allt annat för att endast lyssna. Jag hörde harpotorer och en kvinnoröst, som sjöng ackompanjerad af musiken, och sången var den i mitt minne outplånligt inristade, Carmelas älsklingssång: "Se detta slott, hvars höga murar..."

En aning genombäfvade mig. Utan att bry mig om de glåpor och uttryck af föregelse, som följde mig, trängde jag mig genom hopen af bönder och sjöfolk åt det hörn af torget, därifrån musiken hördes. Jag fann snart ett ställe, därifrån jag, själf osedd, kunde iakttaga den eller de musicerande.

Min aning besannade sig; som jag väntat, såg jag Carmela. I en grann, men tämligen torftig och sliten dräkt stod hon på en upphöjning utanför en förfallen, med lysande, ehuru illa målade tafloer betäckt korsverksbyggnad, öfver hvilens ingång lästes orden: "Cirkus och konsertsalong" i jättehöga bokstäver. Vid hennes sida syntes en arelikkostymerad figur, som med tillgjord, sentimental beundran tycktes lyssna till hennes sång, den han dock emellanåt helt plötsligt afbröt med komiska infall och högljudna uppmaningar till de kringstående att bevista den lysande, enastående, oförläppliga föreställning i den högre manegen, hvilken inom en halftimme skulle gå af stapeln.

Under tiden hade jag tillfälle att iakttaga Carmela, sedan den första, våldsamma sinnesrörelsen, som väcktes hos mig vid hennes åsyn, hunnit lägga sig. De sju åren, som gått till ända sedan jag sist såg henne, hade ej spårlost gått fram öfver henne. Hon var ej längre den ystra, öfvermodiga flickan, den glänsande skönheten; hon hade åldrats, mer än jag kunnat vänta; i anletsdrag och gestalt hade kommit något färdt och kantigt, så olik hennes forna formfulländade fägring. Äfven uttrycket var ett annat än förr: lugnare, vekare, mjukare, hennes öga blixtrade ej som förr, men skimrade af en mildare glans, öfver pannan hvilade ett tankfullt, nästan melankoliskt drag, hennes rörelser hade förlorat sin häftiga liflighet. Bedrog jag mig, då jag i hela hennes person tyckte mig läsa historien om genomgångna lidanden och pröfningar, ur hvilka hon utgått luttrad och förädlad? Hon stod framför mig tvifvelsutän i armod och hvad världen kallar förnedring, men, tycktes det mig, renare, ädlare, bättre än förr.

Var hon också lycklig? Med upprörda känslor sporde jag åter och åter: var hon lycklig? Hade den frihet hon vunnit med uppoffrandet af så mycket, som eljes skattas högst, hade denna frihet gifvit henne, hvad den, sedd i längtans rosenkimmer, utlofvat? Hade hennes närvarande lif nog af glädjeämnen att ersätta ej blott de försakelser och förödmjukelser, som tvifvelsutän voro dess öåtskiljliga följeslagare, utan äfven den lycka, som under andra förhållanden kunnat blifva hennes? Hade hon funnit en ömhet, som ersatte henne fosterfaderns och min? Var det nya lugn, som intagit hennes väsende, en frukt af sinnesjämvikt och stilla förnöjsamhet, eller var det en själs resignation, som uppgifvit alla förhoppningar, tröttnat i striden, förhärdat i lidandet? Ack, förgäfvets sökte jag i hennes person svar på dessa frågor, huru mycket jag än velat gifva för att få dem besvarade. Vi voro skilda åt för alltid, men hennes åsyn väckte till lif min själs ömmaste känslor, om ej af kärlek, så af deltagande.

Eller var det ett svar, som gafs mig i den lilla scen, som snart därefter utspelades på upphöjningen utanför cirkusbyggnaden? En dörr öppnades och ut trädde en man klädd ett slags fantastisk stallmästaruniform. Det var Leoni; jag igenkände honom genast; han var densamme kraftige, ståtliga mannen som förr med blixtrande ögon och rodnande kinder. Han tycktes förtretad; med rynkad panna och befallande min talade han fort och häftigt till Carmela, hvad kunde jag till följd af afståndet ej höra. Hennes spel upphörde genast; hon såg upp till honom med ett ö-

mjukt, nästan undergifvet uttryck, men på samma gång upplarnade hennes anlete till ett leende, så underbart vackert, ljust och mildt, som jag aldrig förr sett på hennes läppar.

Var hon lycklig, var hon fri, var hon sig själf? Kanhända. Kanhända var detta lif af ostadighet, armod och försakelse för henne lyckan; kanhända kände hon sig fri just i undergifvenheten för denne hänsynslöse, despotiske man, som på hennes öde utöfvat ett så skickelsedigt inflytande. Hvem vet? Människonaturen är full af oförklarliga motsägelser.

Om ett ögonblick var Carmela försvunnen i cirkusbyggnadens inre; Leoni och hans kamrat följde henne. Bullrande och sorlande, under trängsel och plump skämt strömmade folkhopar in i föreställningslokalen. Efter några minuter hördes därifrån en skrällande mässingsmusik, pisksmällar och hästramp, handklappningar och bravorop — föreställningen var i full gång. Skulle jag gå in? Skulle jag ännu en gång se henne, som varit min ungdoms kärlek? Nej. Jag ville ej gömma det sista minnet af henne oskäradt af äfventyrlifvets om än glittrande uselhet, neddraget i stoftet af en rå folkhops bifallsskrän. Tankfull aflägsnade jag mig för att aldrig återse, men alltid minnas Carmela.

Hans berättelse var slutad. Tysta sutto vi båda i den skymmande värvällens halfdager. Hvad hade vi också mer att tala om? Vi hade läst ett blad af ett människohjärtas historia, och dagens små händelser, kallpratets tomma reflexioner hade för oss mist sitt intresse.

SLUT.

LITTERATUR.

BLAND VÅRENS svenska originalböcker reser sig monumentalt den nyutkomna första delen — »*Folke Filbyter*» — af *Verner von Heidenstams* stort anlagda »*Folkungaträdet*» (Alb. Bonniers förlag), under hvars fullföljande den diktarens afsikt att gifva oss Folkungaträdet släktsaga allt från dess upprinnelse i sägnernas skymning intill dess konungliga upphöjelse och glans och därpå följande gradvisa förödelse under split och inre fejder. »*Folke Filbyter*» är visserligen ett helt och afslutadt konstverk för sig, men bildar på samma gång endast introduktionen till denna cykel. Det är det mäktiga Folkungaträdet första blygsamma, men kärnfriska rot i den svenska torfvans, den svenska allmogeklassens djupa lager, som här-blottlägges, och storbonden Folke Filbyter blir till ett med historien om den svenska bygdens första uppodling.

I en stil, som med sin kärfva och manliga hållning minner om de gamla isländska sagorna, tecknar författaren lifvet på Folketuna gård, där tre söner födas och växa upp som de första skotten på Folkungastammen. Två af dem draga redan vid unga år i österviking, men den yngste, Ingevald, blir hemma hos fadern, röfvar sig en hustru af anstolt ätt och får med henne en son, som kostar modern lifvet. Ingevald, som förtäres af sorg, söker sin tröst i kristendomen, den nya läran, som börjat sitt segertåg genom landet, och döende lämnar han den spåde sonen åt munken Jacob, som bortför honom. Öfvergifven och ensam åldras Folke Filbyter på sin gård.

I en serie glansfulla tafloer för oss så diktaren till Mycklagård, där vi träffa Folkes tvänne äldsta söner Ingemund och Hallsten bland kejsarens väringar. Vi följa dem på deras hemresa med Blotsvens vikingafloatta och bevitna slutligen, hur den öfverårige Folke sent omsider återfinner sina ättlingar, de båda sönerna och sonsonen, som uppfostrats af munkarne i Skara och blifvit jarl vid kung Inges hof. »Lyft upp hufvudet, far, och sluta att sucka. De mörka åren äro nu föröidna.»

Och den gamle reser sig upp ur askan, där han hopkrupen och höljad af ohyra, låtit dagarna glida förbi sig, och hans stämma får en profetisk höghet, när han svarar de återvända och åter bodragande:

»Småningom har jag lärt, hvad en bonde kan lära, och jag har slutat upp att klaga. Nu vill jag följa er till dörran. Det är ett sådant solväder i dag, att det är svårt att inte se ut. Göken ropar i skogen, och getskällorna pingla från markerna, där mina hjordar beständigt växa och föröka sig. Ända hit in hör jag kornsuset, öfverallt gror det och spirar, på vallen, på stugtaket. Till och med de gamla stockarna i väggen börja att mossa sig och grönska. Och själf tycker jag mig kunna, hur det skjuter unga kvistar och löf ur min egen hopfallna kropp. Du har blifvit gammal och vintrig, Frey, och du måste dö för att kunna uppstå på nytt till ungdom och fruktbarhet.»

»Det är i oss du uppstår», säga sönerna.

Och han svarar dem:

»Ni ha vuxit så högt öfver mig, mina barn, att ni inte längre kunna räcka er så långt i djupet som till mig. Det enda jag begärde af er, kunna ni inte gifva mig. Men jag gläds, jag yfs, jag är stolt öfver min afkomma, och jag önskar er medgång, Folkungar.—»

Ett storslaget, ett glänsande fosterländskt epös lofvar »Folkungaträdet» att bli, och dess resning är re-

dan från begynnelsen mästartens! Dess vidare tillväxt kommer att följans med längtan och glädje af hela den svenska allmänheten.

*

Henning von Melsted, den talangfulle, men ej så litet ojäme novellisten, som med sin fjolårsbok »Nöd» gjorde ett skarpt och konstnärligt snitt genom en af samhällskroppens sjuka lemmar, för oss i sin nya omfångsrika roman »*Kvinmöden*» (Alb. Bonniers förlag) åter mitt in i det nutida Stockholmslifvet med ett myller af »moderna» manliga och kvinnliga typer för den af författaren mycket omhuldade s. k. öfvermänniskorasan. Hans ideal för de förra är tydligen bokens hjälte, doktor Herbert Gall, som knappast kan öppna munnen till ett naturligt ord, utan i hvarje gest och fras är en outhärdlig viktighetsmakare och själfbespeglare. Redan de attityder, med hvilka författaren låter den erotiska doktorn beledsaga ett enda af sina fruntimmersamtal, äro nog för att hos vanligt enkelt folk ohjälpligt stämpla honom som den andlige probenreuter, han i grunden är. Eller hör bara: »Gall höjer omärkligt på axlarna.» — »Doktor Gall trycker händerna knutna mot bröstet.» — »Doktor Gall slår ut med händerna.» — »Doktor Gall fattar sakta öfver hennes mjuka hand och frågar, i det att han smeker upp mot hennes ädelt rundade armbåge.» — »Han mäter proportionerna hos hennes drag.» — »Han griper hennes händer, liksom för att hindra henne att sjunka.» — »Gall låter några sekunder gå.» — »Gall bugar kort och främmande.» O. s. v. i oändlighet.

Denne inbilske och sliskige herre karaktäriseras för öfrigt af författaren på följande vis: »Den sunda visshet om sin önskan, som besjalar Rubens' kvinnoröfvande bröder och ängsten hos Leucippos' dottrar, när de gripas af de gratieomsväfvade männen och bortföras på hästryggen öfver den mörknande heden för att skänka sin skönhet åt röfvare af ädelt blod, den monumental härskarglädje, som renässansens målare voro fyllda af, då de tolkade lifvets företeelser och funno dem ganska goda, all storvulen brottslighet, som fyllt konsten rikast med lefvande blod och utstrålat öfver människorna liksom spegelbilden af deras egen skönhet, kunskapen om allt detta bildar i Herbert Galls undermedvetna personlighet förutsättningarna för en erotisk våldsamhet, som han var en alltför nervös nutidsmänniska för att eljes ha kunnat känna.»

Med en *jeune premier* af denna kaliber och med utgångspunkt från den sentensen, att »de flesta kvinnoöden bli ingenting annat än historien om männens insatser», så kan man lätt tänka sig kvinnoödena! De bli icke behagliga, vare sig bokens hjältinnor få gå till vigselfallen med den, som deras hjerta utvalt, men som de naturligtvis snart tröttna på vid jämförelsen med den förföriska doktorn, eller de välja konstnärinnans »fria» lif eller den lärda akademiska banan och — sin betjäntpojke!

Måste man alltså ställa sig ganska oförstående och kallsinnig gent emot förgrundsfigurerna i hr Melstedes bok, kan man icke undgå att fångslas af den ofta brijjanta miljöskildringen, af många mäterligt skisserade bifigurer och af den förträffliga lokalfärgen öfver croquis'erna från offentliga Stockholmslokaler, gator och torg. I ett enda penndrag kan författaren då fånga mera af äkta stämning än på långa sidor af »gall»-sprängda utjutelser, som till exempel i denna blick ut genom Ingridis vindskupefönster vid gränden: »På det röda plåttaket på huset midt öfver står en telefongalge, omkring hvilken himlen lyser i mattblå ton. Då och då sjunker en dufva förbi rutorna, dykande i dunklet nere i gatan eller sneddande mot en solbelyst gård, strax mött af en skuggfläck, som liksom lyfter marken upp mot den...»

Sådant är konst, som försonar icke så litet af de »öfvermänskligt undermedvetna» konstigheterna.

J. N—g.

TEATER OCH MUSIK.

KUNGL. TEATERN. I Verdis gulnade opera »*Trubaduren*» har i dagarna som Leonora debuterat en ung norska, fru *Hultgren*, och öfverraskat publiken med en sållsynt vacker sopranröst, som tillika är väl utbildad i alla lägen och af sångerskan behandlas med intelligens och värme. I fråga om det dramatiska röjde debutanten naturligt nog, att hon ännu har åtskilligt att lära, men apparitionen är behaglig och figurens eleganta resning ypperligt lämpad för den stora operans hjältinneroller.

Fru *Claussen* sjöng för första gången Azucenas parti på ett alltigenom dramatiskt färgrikt och vokalt tillfredsställande sätt, och hr *Menziusky* hade fått sig anförtrödd Manricos roll, åt hvilken hans klangsköna tenor, med dess förmåga af på en gång kraft och »schmelz», förlänade all önskvärd karaktär.

— *Mlle Artôt de Padilla* uppträdde i måndags som Julia i Gounods opera »*Romeo och Julia*» och ådagalade äfven där, att hon är en förträfflig tolkarinna af just den äldre franska operans flickgestalter med deras söthet, grace och smekande behag. Sin ej stora, men välklingande stämma behandlar hon med konst-

